

TÜTÜNSÜZ BİR DÜNYA GÜNÜ 31 MAYIS (2020)

Tütün, yapraklı bir bitki olup, yaprağının hammadde olarak kullanılmasıyla içme, buruna çekme, emme, çiğneme amacıyla üretilen ürünlerin tamamı 'tütün mamulü' olarak tanımlanmaktadır.¹ Dünyanın farklı yerlerinde sigara, nargile, pipo, puro, snuf, bidi, kreteks, snus, guthka, sarma tütün, çiğneme tütünü gibi pek çok farklı tütün ürünü kullanılmakta olup ülkemizde en sık kullanılan tütün ürünlerinden bazıları; sigara, nargile, pipo, puro, çiğneme tütünlerdir. Bu ürünlerden tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en yaygın olarak kullanılan sigaradır.²

Tütün kullanımına bağlı ortaya çıkan sağlık sorunları nedeniyle dünyada her yıl 8 milyondan fazla insanı yaşamını yitirmektedir. Dünyadaki tüm kanser ölümlerinin %25'inden tütün kullanımı sorumlu olup kendisi kullanmadığı halde başkalarının içtiği sigaraların zararlı etkilerinden dolayı her yıl binlerce insan pasif etkilenebilirliğe bağlı hastalanmakta veya hayatını kaybetmekte; tütün ürünlerine bağlı bu ölümlerin trafik kazaları bağlı ölümlerden çok daha fazla olduğu görülmektedir. Nikotin ve tütün ürünlerinin kullanımı kanser, kalp ve akciğer hastalığı riskini arttırmakta ve her yıl tütün dumanına maruz kalımdan dolayı 1 milyondan fazla insan ölmektedir.^{2,3}

Bazı tütün ürünlerinin kullanımı sonucu ortaya çıkan sorunlardan birkaçı aşağıda hatırlatılmıştır:³

- ✓ Tütün çiğnemek ağız kanserine, diş kaybına, kahverengi dişlere, beyaz lekelere ve diş eti hastalığına neden olmaktadır.
- ✓ Nargile içmek diğer tütün kullanım biçimleri kadar zararlıdır. Nargile dumanı zehirlidir ve kansere neden olan maddeler içerir.
- ✓ E-sigara kullanımı çocukların ve ergenlerin, ileriki yaşamlarında sigara içme ihtimallerini en az iki katına çıkarmaktadır. E-sigaraların içinde bulunan nikotin çocuklarda bağımlılık oluşmasına sebep olmakta ve gelişmekte olan beyinlerine zarar vermektedir.

Dünya Sağlık Örgütü 31 Mayıs 2020 kampanya görsel örneği⁴

¹ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/tutun/liste/tutun.html> Erişim: 19.05.2020.

² Tütün Bağımlılığı ile Mücadele El Kitabı, T.C. Sağlık Bakanlığı, 2010.

³ [Internet] <https://www.who.int/news-room/campaigns/world-no-tobacco-day/world-no-tobacco-day-2020/key-messages> Erişim: 11.05.2020.

⁴ [Internet] <https://www.who.int/news-room/campaigns/world-no-tobacco-day/world-no-tobacco-day-2020/social-media-materials> Erişim: 11.05.2020.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI
TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2019/2020-69)

Tütün kullanımı ile mücadele küresel düzeydedir; bu amaçla Dünya Sağlık Örgütü 7 Nisan 1987 tarihinde yapılan Genel Kurul toplantısında üye ülkeler tarafından tütün salgınına, önlenabilir hastalıklara ve ölümlere dikkat çekmek için toplanmıştır. Bir yıl sonra 1988’de yapılan Genel Kurul’da ise 31 Mayıs gününün ‘Tütünsüz Bir Dünya Günü’ olarak kabul edilmesi kararlaştırılmıştır.⁵ İlk günden bu yana her yıl farklı temalarla ‘Tütünsüz Bir Dünya Günü’nün bu yıla ait teması **“Tütün endüstrisi yeni nesli hedefliyor”** olarak belirlenmiştir.⁶ Endüstrinin gençlere yönelik kullandığı ifade edilen bazı pazarlama taktikleri aşağıda sıralanmıştır:⁷

- ✓ Tütün ve nikotin ürünlerinde kiraz, sakız ve pamuk şekeri gibi gençleri cezbeden tatların kullanımı (gençleri ilgili sağlık risklerini hafife almaya ve ürünleri kullanmaya başlamaya teşvik etmektedir)
- ✓ Taşınması kolay olan, şık tasarımlı ve çekici ürünler
- ✓ Ürünlerin geleneksel sigaralara göre “azaltılmış zarar” ya da “temiz” alternatifler olarak tanıtımı
- ✓ Tütün ve nikotin ürünlerini tanıtmak için ünlü/medyatik kişilerin kullanımı
- ✓ Tütün ürünlerini tatlıların, atıştırmalıkların veya içeceklerin yakınında konumlandırarak çocukların kolay ulaşabileceği yerlerde pazarlanması
- ✓ Okulların yakınında tek dal sigaraların, diğer tütün ve nikotin ürünlerinin satışı
- ✓ Tütün ürünlerinin filmlerde, televizyon programlarında dolaylı olarak pazarlanması
- ✓ Gençlerin uğrak yerlerinde yer alan tütün otomatları
- ✓ Uyarı etiketleri, satış noktasında sergileme ve çocukların erişimini ve pazarlamayı sınırlandıran düzenlemeler de dahil olmak üzere her türlü tütün kontrol düzenlemesini zayıflatmak için çeşitli davalar açılması

Sonuç olarak, tütün ile ilgili endüstriler, ürünlerinin gelirini korumak için sürekli olarak yeni tüketiciler bulmayı hedeflemektedir.³ Dünya Sağlık Örgütü, tütün endüstrilerinin yeni nesil, genç kullanıcıları etkilemek için yaptıkları sistematik, agresif ve sürekli taktiklerine yanıt olarak bir karşı kampanya başlatmaktadır. Bu kampanya, tütün endüstrisi tarafından kullanılan taktikleri ortaya çıkarmayı, gençlere tütün endüstrisinin hilelerini anlatmayı ve bunların farkında olmalarını sağlamak için gerekli bilgileri edindirmeyi amaçlamaktadır.⁶ Ülkemizde de gençlerin ve çocukların korunması için 4207 sayılı “Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Kanunu” da gençlerin korunmasına yönelik maddeler içermektedir. Örneğin; kamuya açık kapalı alanlarda tütün kullanımının yasaklanması, tütün ürünlerinin reklam, promosyon ve sponsorluğunun yasaklanması, 18 yaşından küçük çocuklara tütün ürünü satışı yasağı olması, tütün paketleri üzerine sağlık uyarısı yazılması, radyo ve TV kanallarına ayda 90 dakika eğitici yayın yapma ödevi verilmesi, yasalara uymama halinde ceza hükümlerinin uygulanması (18 yaş altına tütün ürünü satışı ile ilgili hapis cezası bulunmaktadır) bu kapsamda değerlendirilebilir.^{2,8}

Geleceğimiz Tütün Dumanıyla Yok Olsun !
Gencini Koru !
Geleceğini Koru !

⁵ [Internet] https://www.who.int/tobacco/framework/wha_eb/wha40_38/en/ Erişim: 11.05.2020.

⁶ [Internet] <https://www.who.int/news-room/campaigns/world-no-tobacco-day/world-no-tobacco-day-2020/call-to-action> Erişim: 11.05.2020.

⁷ [Internet] <https://www.who.int/news-room/events/detail/2020/05/31/default-calendar/world-no-tobacco-day-2020-protecting-youth-from-industry-manipulation-and-preventing-them-from-tobacco-and-nicotine-use> Erişim: 11.05.2020

⁸ [Internet] <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4207.pdf> Erişim: 19.05.2020